

เทศน์เช้า วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

จะพูดเรื่องกรรม เรื่องกรรมนะคือการกระทำ ศาสนานี้สอน เห็นไหม ถ้าไม่มีศาสนา กรรมไม่มีหรือ? กรรมมันมีอยู่แล้ว กรรมมันมีโดยธรรมชาติของมัน กรรมคือการกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่มันไม่มีใครยืนยันว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วไง ก็ทำกันไปอย่างนั้นแหละ ทำกันไปประสากรรม คือประสาธรรมชาติ แต่ไม่มีใครควบคุมมันนะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม นี่มันเข้าไปตัดแปลงได้ กรรมก็รู้ว่ากรรม กรรมดีก็รู้ว่ากรรมดี กรรมชั่วก็รู้ว่ากรรมชั่ว

หลวงตาท่านพูดบ่อย ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยตกนรก เคยอยู่สวรรค์ เคยมาหมดเพราะวิภวัญญะมันวนไป จิตทุกดวงเคยเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมมา แล้วเคยตกนรก อเวจีมา เคยตกนรกอเวจีมาเพราะอะไร? เพราะมันเคยทำความผิดมา ความผิดพลาดอันนี้มันให้ผล เวลามันให้ผล เมล็ดพันธุ์พืชมันตกลงที่ไหนนะมันต้องงอกงามของมัน เห็นไหม แต่เมล็ดพันธุ์พืชมันก็กลายเป็นพันธุ์ของมันตลอดไป กลายเป็นพันธุ์เพราะมันอยู่ที่แสงแดด อยู่ที่อากาศ อยู่ที่พืชพันธุ์ที่มันเข้มแข็งกว่ามันก็จะกลายเป็นพันธุ์ของมันไป

กรรมก็เหมือนกัน กรรมมันหมุนไปตามอำนาจของมัน วาระของมันที่มันมาถึงใช่ไหม? นี่เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี่เป็นมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติแล้วมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนามันเหมือนกับทางวิชาการไง เหมือนกับเขาทำการเกษตรกัน แล้วเขาคัดพันธุ์ เขาแยกพันธุ์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแยกพันธุ์ คัดพันธุ์เรา แยกพันธุ์คัดพันธุ์ด้วยกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วกิเลสเรามันอยากจะไปตามธรรมชาติ มันไม่คัดพันธุ์ มันจะไปตามอำนาจของมัน

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกทำดีได้ดีนะ ทำชั่วได้ชื่อนะ แล้วทำดีมันก็ฝืน เห็นไหม ทำดีทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ล่ะ? ทำดีมันฝืนไป ฝืนความรู้สึกของตัวเอง ฝืนสังขมสังขมว่าคนมาวัดมาวา คนมาภาวนานี้คนโง่ คนที่มีปัญหา คนที่ไม่หาความสุขทางโลก เขามี

ความสุขกันทางโลก พวกนี้ไปทรมานตน โง่หลายคนไปวัดไปวานี้ แต่เขาไม่เข้าใจเลย คนไปวัดไปวา เห็นใหม่ ไปวัดไปวาไปเอาความดีจากภายใน

คูสิตทางโลกมีครอบครัวหนึ่งเขาเล่นการเมือง แล้วเขาเอาลูกเอาหลานมาเล่นการเมืองหมดเลย แล้วเขาโทษสังคมว่าไปรังแกลูกเขานะ แต่คูสิตทางตะวันตก เวลาเขาเล่นการเมืองนะ เป็นเรื่องส่วนตัวของเขา เรื่องของครอบครัวเขาไม่เอามายุ่งหรอก แล้วเขาเคารพความเป็นส่วนตัว เขาจะไม่เอาเรื่องครอบครัวออกมายุ่งเลย เขาจะเอาแต่ผลงานของคนที่มาเล่นการเมืองนั่นล่ะ

แต่นี้ตัวเองทำ นีกรรม เห็นใหม่ ตัวเองไปเอาลูกเอาหลานมา เอาออกมาอยู่หน้าฉาก แล้วเวลามาออกหน้าฉากมันก็มีนิติกรรม มีต่างๆ อะไรไป พอมีนิติกรรมต่างๆ มันทำไปมันให้ผลมันไม่ใช่สังคมลงโทษหรอก มันเป็นตัวหน้าครอบครัวโง่ ไปเอาครอบครัวของตัวเองออกมาแล้วก็ไปโทษว่าสังคมลงโทษครอบครัวเขา สังคมรังแกลูกฉัน สังคมรังแกครอบครัวฉัน สังคมทำ แล้วเวลาเขาทำเขาไม่คิด

นี่ใจเขาโทษแต่สังคม เขาโทษแต่วาระที่มันเป็นวิบากกรรม แต่เขาไม่โทษถึงเหตุไฉน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงโทษตรงนี้ใจ

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

สิ่งที่เกิดขึ้นมาแต่เหตุ เหตุที่เราเกิดขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์นี้สำคัญมากนะ เราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากท้องพ่อท้องแม่ เกิดจากท้องพ่อท้องแม่นี้ประเทศอันสมควรเพราะเราเกิดเป็นชาวพุทธแล้วพบพุทธศาสนา นี่ท้องพ่อท้องแม่ เห็นใหม่ พระอรหันต์ของลูก พระอรหันต์ของลูกเพราะบุญคุณไฉน บุญคุณนี้เป็นพระอรหันต์ของลูก แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์โดยสาธารณะ พระอรหันต์โดยสาธารณะนี้จิตสิ้นจากกิเลส จิตสิ้นจากกิเลสมันไม่มีตัวเร้า

ถ้าตัวเร้า เห็นใหม่ พ่อแม่เรามีตัวเร้า ถึงบางโอกาสโดยสามัญดีกับเรามาก แต่โดยกิเลสทนไม่ไหว ทนสิ่งเร้าไม่ไหว มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ ไปประสาสิ่งเร้า นั้น กิเลสทำสิ่งเร้านั้นนะ อันนั้นมันเป็นโอกาส เวลาหลวงตาท่านพูดอย่างนี้นะ

“พ่อแม่อย่าไปเถียงท่าน ถ้าเราไปเถียงท่าน เราไปโต้แย้งท่าน คนเสียก็คือเรา”

พ่อแม่ของเราก็คือพ่อแม่ของเรา พ่อแม่ของเราจะผิดพลาดบ้าง พ่อแม่ของเราจะออกนอก
คุ่นอกทางไปบ้าง นั่นก็คือพ่อแม่ของเรา ไม่พูดเรื่องนั้น พูดเรื่องนั้นแล้วนะ เราไปวิเคราะห์กัน
แต่ว่านี่ความผิดพลาด ความถูก ความผิด ความผิดพลาด ความถูกความผิดของแต่ละคนมันอยู่ที่
มุมมอง มุมมองของคนก็ว่าสิ่งนี้ไม่เป็นไร แต่อีกคนหนึ่งเกือบตายนะ

อีกคนนะรักมาก เราเคารพมาก เราชักมากนะ เราก็ต้องการให้คนที่เรารัก คนที่เรา
ปรารถนาทำความดีกับเรา แล้วไอ้คนที่อยู่ใกล้ชิดเรา พ่อแม่เราก็อ่าไม่เป็นไรหรอก ลูกของเรา
มันใกล้ชิดเรา เราทำแค่นี้ก็ไม่เป็นไร ไอ้คนหนึ่งบอกไม่เป็นไรนะ ไอ้คนที่รักด้วย บุษาค้วย มัน
เจ็บปวดนะ เห็นไหม ถึงบอกว่าเวลาเราอยู่ด้วยกันนะ การครองเรือนคือการครองใจ

นี่คนใกล้ชิดกันต้องเกรงอกเกรงใจกันบ้าง ต้องปรึกษากัน ต้องคุยกัน อย่าเก็บไว้ในใจนะ
มีอะไรคุยกัน ปรึกษากัน แล้วหาทางออกกัน มันจะไปได้ แต่ถ้าเราเก็บไว้ในใจนะ นู่นก็ไม่
เป็นไร นี่ก็ไม่เป็นไร อีกคนหนึ่งมันทุกข์นะ แต่อีกคนหนึ่งบอกไม่เป็นไรๆ เห็นไหม

นี่กรรม กรรมเพราะอะไร? กรรมเพราะมันอยู่วงใน พวงในเข้ามาแล้วมันเป็นสายบุญ
สายกรรม สายบุญสายกรรม เห็นไหม การครองเรือนคือการครองใจ แล้วการครองเรือน แล้วก็
โซ่ทองคล้องใจมันก็มีโซ่ทอง เขาพูดกันตามวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าเป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ นี่สรรพสิ่งมันเหมือนบวมเมอแรง เราโยนไม้ออกไปมันจะวิ่งกลับมาหาเรา
เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่มันจะกลับมาหาเรา เราไปเห็นว่าสิ่งนั้นจะเป็นความสุข สิ่งนั้นจะเป็นคุณ
งามความดี มันเป็นเรื่องข้างนอกหมดเลย เพราะมันจะย้อนกลับมาที่ใจของเรา เราทำดีทำชั่วมัน
ย้อนกลับมาที่ใจของเราหมดเลย บวมเมอแรงมันอยู่ที่เรา เห็นไหม

การครองเรือน โซ่ทองคล้องใจเราก็คงไปคู่ที่โซ่ทองคล้องใจ เราไปคู่แต่วัตถุประสงค์คือความ
เป็นอยู่ของสังคม แต่เราไม่มองถึงความรู้สึกใจ ความรู้สึกที่พ่อแม่นี้เป็นตัวอย่าง แม่ปุ่นะ บอก
ลูกเดินให้ตรงๆ นะ แต่แม่มันเดินคดไปคดมา บอกเดินให้ตรงนะ เดินให้ตรงนะ เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำดีของเรา พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก เด็กเกิดมามันเห็นตัวอย่าง
มันเห็นตัวอย่าง มันเห็นการกระทำของพ่อแม่ไง ไม่ได้สอนมันก็รู้ มันก็จำ นี่เพราะมันเหมือนผ้า
ขาว มันซับได้หมดแหละ

นี่ก็เหมือนกัน เราจะประพฤติปฏิบัติ เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์เป็นตัวอย่างของเรา ครูบาอาจารย์ของเราเป็นตัวอย่าง ตัวอย่างของครูบาอาจารย์เราก็มาจากกรรมและวินัย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ

“อานนท์ ธรรมและวินัยนี้เป็นศาสดาของเธอ”

ถ้าเราเคารพธรรม เคารพวินัย เห็นใหม่ ข้อวัตรกติกาเราต้องเคารพ ถ้าเราเคารพกติกา แล้วถ้าคนอื่นมันออกจากกติกานั้นมันก็ผิดพลาด พอมันผิดพลาดนี้เราเห็นใจ ใครถูกใครผิดมันวัดกันที่นี้ไง มันไม่ใช่วัดความชอบ ความจรตนิสัย คนชอบหรือไม่ชอบที่ว่าสิ่งนั้นถูก สิ่งนี้ผิด มันเป็นมุมมอง แต่ถ้าเป็นธรรมและวินัยนี้มันเป็นอันเดียวกัน เห็นใหม่ ถ้าใครทำผิดจากกรรม วินัยนี้มันก็ผิดหมดแหละ

จะสูงส่ง จะเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูก เป็นหลาน เป็นอะไร ถ้าทำผิดจากข้อวัตรมันก็ผิดหมดแหละ เพราะอะไร? เพราะมันผิดจากธรรมวินัย แต่ถ้ามันเป็นมุมมอง มันเป็นพ่อเป็นแม่ มันเป็นสิทธิส่วนตัวเราก็เคารพของเราละ เราเคารพ เรารัก เรานูชาของเรา นี่พระอรหันต์ของลูก เป็นพระอรหันต์ของเรา แต่พระอรหันต์ของเราผิดพลาดได้มหาศาลเลย แล้วลูก เห็นใหม่ คุณสิ อภิชาติบุตร ลูกที่มีภูมิปัญญา ลูกที่คั่นคว่า ลูกที่มีความเข้าใจดีกว่าพ่อแม่ เราจะสอนพ่อแม่ได้อย่างไร?

มันเป็นเรื่องแสนยากนะ คุณพระสารีบุตรสิ นี่พระสารีบุตร เห็นใหม่ แม่ของพระสารีบุตรนะ ลูกเป็นพระอรหันต์ตั้ง ๗ องค์ ๘ องค์ แล้วพระสารีบุตรวิตกพิจารณาว่า อยากจะโปรดแม่ของตัวเองมาก แล้วแม่ของตัวเองจะทำอย่างไร? จะให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโปรดก็ไม่ได้ มองไปแล้วก็ต้องเราเองไปโปรดแม่ เห็นใหม่ จะไปโปรดแม่ เวลาวันจะนิพพานจะไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อน นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก

“ให้เห็นแก่เวลาสมควรของเธอเถิด”

คือให้เป็นความจริงใจ ไม่ให้เป็นอดีต-อนาคต อย่าเพิ่งไปมันก็เป็นอนาคตใช่ไหม? ถ้าเป็นอนาคต ถ้าเป็นอดีตนั้นก็ปลงกันไป ให้เป็นปัจจุบันของแต่ละบุคคล เห็นใหม่ พระอรหันต์มันอยู่กับปัจจุบันตลอด พระสารีบุตรไปลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็กลับไปบ้าน

นี่มารดาของพระสารีบุตรรักลูกมาก ธรรมดาของโลกพ่อแม่คนไหนที่ไม่รักลูกมาก รักลูกก็อยากให้ลูกสุขสบายทางโลก ไม่อยากให้ไปฉันอาหารมื่อเดียว ไปถือธุดงค์วัตรให้มันทุกข์ มันยากใจ ถ้าอยู่บ้าน เห็นไหม ทรัพย์สินก็มี สมบัติก็มี อยู่สุขสบายใจ อยากให้ลูกสึกมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว พยายามปิดกั้นจะไม่ให้ลูกบวช พระสารีบุตรไปบอกกับพระไว้ ว่าพระเรวัตตะ พระจุนทะนี้เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด เป็นน้องพระสารีบุตร แล้วบอกกับอุปัชฌาย์ไว้ว่า ถ้าน้องของตัวมาขอบวชให้บวชได้เลย

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาสามเณรมาหุลมาบวช พระเจ้าสุทโธทนะเสียใจมาก เลยขอพรจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า ต่อไปนี้ใครจะบวชต้องขอพ่อแม่ก่อนนะถึงจะบวชได้ แต่พระสารีบุตรไปบอกกับพวกพระไว้บอกว่า ถ้าเป็นน้องชายของท่านหรือญาติของท่านให้บวชเลย เพราะแม่ของท่านเป็นมิจฉาทิฎฐิ ให้บวชให้ได้เลยนะ นี่เรวัตตะถึงเวลามาบวชไม่ต้องขออนุญาตพ่อแม่ไง บวชได้เลย

นี่พ่อแม่ก็เสียใจมาก อยากให้ลูกสึกมาก แล้ววันหนึ่งพระสารีบุตรเดินกลับมา จะเข้าไปโปรดแม่ นี่มารดาเห็นเดินมานะ โอ้ ลูกเราบวชตั้งแต่หนุ่มจนแก่ นี่จะมาสึก ก็หวังว่าลูกจะมาสึกก็เข้ามาอยู่ในบ้าน พอคืนนั้น นี่อัครสาวกเป็นโรคท้องร่วงไง เป็นโรคถ่ายเป็นเลือด ตั้งแต่ปฐมยามนะ นี่เทวดาลงมาอุปัชฌาก มันจะมีแสงพุ่งเข้าไปในห้อง มารดาก็เห็นแสงพุ่งเข้ามา วิ่งเข้ามาหาลูก

“นั่นอะไรนะ?”

“เทวดามาอุปัชฌาก”

อู้อู ลูกเราเก่งขนาดนั้นเชียวหรือ? พอถึงกลางคืนนะพรหมมาไง แสงพุ่งเข้ามาในห้องอีก แสงสว่างมาหมดเลย พออุปัชฌากเสร็จแล้ว ไปหาลูกว่า

“ใครมานะ?”

“นี่พรหม พรหมมาอุปัชฌาก”

คือพรหมมาดูแลพระสารีบุตรจะนิพพาน นี่เพราะอะไร? เพราะพราหมณ์เขาบูชาพรหมไง โอ้อโฮ ลูกเราเก่งขนาดนี้นะ ใจมันเริ่มยอมรับไง แต่ตั้งแต่ตอนเย็นว่าลูกเราจะมาสึก นี่เพราะ

อะไร? เพราะเป็นแม่ เห็นไหม พ่อแม่แก้ยากมาก เพราะพ่อแม่เขาถือสิทธิ์ ถือสิทธิ์ว่านี่ลูกของเรา เราเลี้ยงมา เราคลอดมา แล้วเราเลี้ยงมา นี่จิตใจของพ่อแม่สูงมาก จนเห็นว่าลูกเรามีศักยภาพขนาด ว่าทวดา อินทร์ พรหม ยังต้องมาอุปัฏฐากเลย

ทีนี้พ่อเข้าไปอย่างนั้น เพราะพราหมณ์เขาถืออย่างนั้น เห็นไหม แล้วเข้าไปหาแม่ พ่อแม่ ใจควรแก่การงาน ใจอ่อน ใจไม่กระด้าง ธรรมะมันจะเข้าถึงใจ ทิฐิमानะมันกระด้าง พูดอย่างไร ก็ไม่ฟังหรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ขนาดไหนก็ไม่ฟังมันปิด ถ้าใจปิด คนนอน หลับกรอกอย่างไรก็ไม่เข้า ธรรมะเข้าไม่ได้ แต่พอเวลาจิตมันอ่อนควรแก่การงานนะ นี่พระสารี บุตรเวลาเทศน์นะ

“แม่ พรหมนะ ทวดานะ เป็นแค่เด็กอุ้มบาตร เป็นเด็กวัด เป็นเด็กอุปัฏฐากขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ”

พวกพรหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้จะคอยอุปัฏฐากอยู่ คอยดูแลอยู่ คอยดูแลสิ่งต่างๆ พวกต่างๆ ที่จะมารังควานนะ นี่เป็นยาม เป็นคนอุ้มบาตร เป็นเด็กวัด พรหม ทวดา เป็นแค่เด็กวัดเฉยๆ อุสู แล้วเทศน์พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ นี่มารดาของพระสารีบุตรนะบรรลु เป็นพระโศดาบัน ร้องไห้ นะ เพราะบรรลุพระโศดาบันมันต่างจากความรู้สึกอันเดิม ร้องไห้มาก ลูกไม่รักเรา ถ้าลูกรักเราควรจะบอกให้เราเป็นโศดาบันมาตั้งแต่ก่อนหน้านั้นแล้ว

ตอนเย็นเดินมายังบอกลูกเราจะมาลี้กอยู่เลย จิตถ้ามันไม่รับ มันกระด้างมันไม่รับหรอก แต่พอมันรับ เห็นไหม จากใจดวงหนึ่งพอมันพลิกแล้วมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย เวลาที่มันกระด้าง มันแข็งกระด้าง มันมีทิฐิमानะมันจะแข็งกระด้างมาก มันจะไม่ยอมรับอะไรเลย มันว่ามันเก่ง มันแน่ มันสุดยอดไปหมดแหละ แต่พอจิตมันพลิกนะ เรานี้โง่มากๆ เลย ทิฐิमानะมันเป็นกิเลส ทั้งนั้นแหละ ตัวตนมันกระที่บเรา มันปิดกั้นเรา มันล้อมกรอบเราไว้ เอาความรู้สึกเราไว้อยู่ใน อำนาจของกิเลส แล้วกิเลสมันก็เหยียบย่ำใจดวงนี้ ยังว่ามันเก่ง มันดี มันสุดยอดอีก เห็นไหม

นี่พ่อแม่มันแก้ยากอย่างนี้ ถ้ามันแก้อย่างนี้เรารับไว้ เพราะว่านี่เป็นแดนเกิดใจ เราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากท้องพ่อท้องแม่ กินเลือดในอกมานะ นี่ความผิดความถูกยกไว้ แต่แม่ก็คือแม่ โทษนะ เวลาพ่อแม่ที่เป็นคนดีของเรา เราก็รักพ่อแม่ของเรา เวลาพ่อแม่ที่เขาเป็นเสีย เป็นโจรปล้นก็พ่อแม่ของเขา เขาก็ต้องดูแลพ่อแม่ของเขา เขาต้องช่วยพ่อแม่ของเขา เพราะพ่อแม่ของเขาทำมาอย่างนั้น แต่เขาเกิดมาอย่างนั้นแหละ นี่สาขบุญสาขกรรมนะ

มันถึงบอกเวลาทำบุญกุศลกันว่าไม่มีผลๆ มันมี ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วกรรมวาระมันถึงเวลาเราถึงรับรู้ไว้อย่างนั้น แล้วเราย้อนกลับมาที่เรา นี่พูดถึงเรื่องกรรมนะ แล้วสิ่งที่เป็นเรื่องกรรมนี้เราไม่ไปตามเขา เรามีจุดยืนของเรา เวลาเราเกิด นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดกับพระสุทโชนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม นี่เกิดในธรรม แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไป

เวลาเราเกิดนี่เกิดจากพ่อจากแม่ เวลาบวชเป็นพระเกิดจากอุปัชฌาย์ นี่สมมุติสงฆ์หมดเกิดจากพ่อจากแม่ก็สมมุติ เกิดในอุปัชฌาย์ก็สมมุติ แต่ถ้าเราปฏิบัติธรรมของเรา เห็นไหม เราบรรลุธรรมขึ้นมาเราเกิดในธรรม เป็นสากยบุตรพุทธชินโรส เกิดเป็นที่หัวใจ แต่ถ้าเราเกิดจากพ่อจากแม่ นี่ทะเบียนบ้านพ่อแม่เป็นใคร? เกิดที่ไหน? ตำบลไหน? เกิดจากอุปัชฌาย์บวชวัดไหน? เวลาทำไร่? ตกฟากเวลาทำไร่? ใครเป็นอุปัชฌาย์ ใครเป็นอาจารย์

เวลาเกิดในธรรมใครบอกล่ะ? เกิดในอริยสัจ ใจเป็นธรรมขึ้นมาใครบอก? ธรรมมันเกิดขึ้นมาจากหัวใจ เห็นไหม นี่สากยบุตรพุทธชินโรส นี่เรื่องกรรม เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เวียนเกิดเวียนเกิดมาเป็นสากยบุตร เวียนตายเวียนเกิดในธรรม ถ้าเป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามี มันยังเวียนตายเวียนเกิดนะ ถ้าสิ้นสุดแล้ว นี่ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นแต่เงามา เห็นแต่รูปร่างมา เห็นถึงเป็นตัวจริง เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รวมลงอยู่ที่ใจ ใจนี้เป็นพุทธะ ใจนี้เป็นธรรม ใจนี้เป็นสังฆะ เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มีรัตนะ ๒ มีพระพุทธเจ้ากับมีพระธรรม เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะบรรลุธรรมขึ้นมา เห็นไหม ศาสนาครบ มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยเราครบแล้ว ปัจจุบันนี้ครบแล้ว พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพราะอะไร? เพราะพระสงฆ์อัครสาวกพวกเรานี้ทำกันได้ ถ้าบรรลุธรรมขึ้นมามันเป็นเครื่องยืนยันว่ามันเป็นได้จริง เราถึงทำได้จริง

เวรกรรมมันมีนะ สิ่งใดที่เกิดขึ้นมามันอยู่ที่เราทำมาทั้งนั้นแหละ อย่าเสียใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมานี้เราทำมาหมดแหละ คุณคิดในอยากออกคนนอกอยากเข้า โทษนะ มีลูกศิษย์มาพูดมากเลย ทำไมผมพลาดไปมีกรอบคร่าวล่ะ? นี่ผมไม่ยอมมีเลย ผมอยากปฏิบัติ ทำไมผมพลาดไปล่ะ? มีลูกศิษย์มาพูดอย่างนี้เยอะมาก ทำไมผมพลาดไปหลวงพ่อบอกเอ็งมาปฏิบัติเอ็งมีวาสนานะ เอ็งยังศึกษาในธรรมะ แล้วถ้ามีวาสนาทำไมพลาดไปนี่ลูก ๒ คน ๓ คนล่ะ?

อันนั้นก็พลาดไปแล้ว เห็นไหม ถ้าพลาดไปแล้วเวรกรรมมันก็ต้องรักษาสิ่งนั้นไป นี่มันคิดดีมันก็ยังมียิ่งที่เป็นไป สายบุญสายกรรมนะ เราอย่าไปเสียใจ เราทำมาทั้งนั้นแหละ พลาดใครพลาดล่ะ? พลาดก็คือเราพลาดเอง ถูกก็เราถูกเอง มันพลาดมาแล้วมันก็ถูกได้ ถ้าถูก ถ้ามีสติเดียว มันก็จะพลาดอีกนะ แต่ถ้ามีสมบุรณ์แล้วมันจะไม่พลาดอีกเลย

มันจะทำให้เรานี้ เห็นไหม เนกขัมมบารมี เวลาเราไม่มีครอบครัวถือเนกขัมมบารมี บารมี ๑๐ ทศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมมบารมี แต่เวลาเนกขัมมบารมี เห็นไหม เห็นเขามีความสุขในครอบครัว แต่เขาทุกข์อยู่ เราก็อว่าเขาสุขเพราะเรามองเอง แต่ถ้าเราทำสมาธิเข้ามานะ เนกขัมมบารมีแล้วจิตมันลงสมาธินะ นี่สุขแท้ๆ มันอยู่ที่นี้ แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา มันชำระกิเลสขึ้นมามันเป็นผลของเราทั้งหมดนะ

นี่เวรกรรม บุญกรรมมีหมด ดีเป็นดี ชั่วเป็นชั่ว เราฝึกเอา ตั้งสติเอา แล้วทำความดีของเรา เอวัง